

Lausunto

Lainsäädäntöneuvos
Juha Keski-Koukkari

24.3.2026

VN/5369/2026
VN/5369/2026-MMM-10

Maa- ja metsätalousvaliokunta, kuuleminen 24.3.2026

HE 31/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi luonnonmukaisesta tuotannosta annetun lain 14 §:n muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi luonnonmukaisesta tuotannosta annetun lain (1330/2021) 14 §:n 1 momenttia. Kyseistä valtuutettua tarkastajaa koskeva lainkohta ehdotetaan muutettavaksi siten, että valtuutettu tarkastaja voisi tehdä Ruokaviraston tai elinvoimakeskuksen toimeksiannolla viralliseen valvontaan liittyviä tarkastuksia, tutkimuksia tai selvityksiä, kun voimassa olevan lainkohdan mukaan toimeksiannon voi tehdä vain elinvoimakeskus.

Ehdotetulla lailla korjattaisiin vuonna 2026 voimaan tulleen aluehallintouudistuksen yhteydessä lakiin tullut virhe.

Laki luonnonmukaisesta tuotannosta annetun lain muuttamisesta (655/2025) hyväksyttiin hallituksen esitykseen valtion aluehallintouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi (HE 13/2025 vp) sisältyvänä lakina. Muutoslailla oli tarkoitus päivittää virastojen nimet ja tehtävät uudistuksen jälkeisen virastorakenteen mukaisiksi. Valtuutettua tarkastajaa koskevasta 14 §:n 1 momentista on vahingossa jäänyt pois maininta Ruokavirastosta, vaikka se lain mukaisesti toimii luonnonmukaisen tuotannon virallisena valvontaviranomaisena ja vaikka aluehallintouudistuksen yhteydessä ei ollut tarkoitus aiheuttaa muutoksia Ruokavirastolle kuuluneisiin tehtäviin.

Esitys on valmisteltu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä yhteistyössä Ruokaviraston kanssa. Luonnoksesta hallituksen esitykseksi ei järjestetty lausuntokierrosta sen suppean ja teknisluonteisen sisällön vuoksi. Ministeriö kuitenkin kuuli Ruokavirastoa kirjallisesti toimittamalla sille esitysluonnoksen 11.2.2026, johon antamassaan kirjallisessa vastauksessa Ruokavirasto ilmoitti kannattavansa nyt esitettävää korjausta.

Hallituksen esityksessä todetuin tavoin se, että voimassa olevan lain 14 §:n 1 momentista puuttuu maininta Ruokavirastosta toimeksiannon antajana, tekee lain sanamuodosta ongelmallisen suhteessa sen tarkoitukseen ja heikentää oikeusvarmuutta valtuutettujen tarkastajien jo saamien toimeksiantojen osalta. Asia on kiireellinen, sillä toimeksiantoja annetaan suuria määriä ja Ruokavirastolla on tarve antaa jatkuvasti uusia toimeksiantoja.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Maa- ja metsätalousministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

Voimassa olevan ja ehdotetun momentin mukaan Ruokavirasto voisi nimetä valtuutettuja tarkastajia avustamaan valvonnassa. Esityksessä täydennettäväksi ehdotetun säännöksen mukaan valtuutetut tarkastajat voisivat tehdä tarkastuksia, tutkimuksia tai selvityksiä Ruokaviraston tai elinvoimakeskuksen toimeksiannolla. Luonnonmukaisesta tuotannosta annetun lain 14 §:n 1 momentin sääntelyllä on kytkentä perustuslain 124 §:ään, jonka mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi, eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan antaa vain viranomaiselle. Nyt muutettavaksi esitettyyn lainkohtaan sisältyviin valtuutetun tarkastajan tehtäviin ei sisälly merkittävää julkisen vallan käyttöä. Tarkastusten perusteella mahdollisesti tehtävät hallinnolliset päätökset tekee toimeksiannon antanut viranomainen. Hyvän hallinnon vaatimusten noudattaminen ja hallintopäätösten osoittaminen vain viranomaiselle takaavat perusoikeuksia ja oikeusturvaa. Tehtävien siirtomahdollisuus on kuitenkin edelleen tarkoituksenmukainen, sillä valtuutettujen tarkastajien käyttäminen on käytännössä välttämätöntä tarkastus- ja valvontatoiminnan joustavuuden ja tehokkuuden vuoksi. Toiminta saattaa edellyttää ennalta arvaamattomia kiireellisiä toimenpiteitä, toimialueena saattaa olla koko maa, ja toiminta voi olla tiukasti aikatauluun sidottua. Edellä mainituilla ja hallituksen esityksessä tarkemmin todetuilla perusteilla katsotaan, että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan toukokuussa 2026.

Tällä hallituksen esityksellä ei ole taloudellisia vaikutuksia.

Esitysehdotus on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastuksessa.